

KATI PESONEN-SIMONEN

Audionomi, sairaanhoitaja (amk)
Kuuloasema, Itä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

PAULA PERÄSALO

Audionomi, sairaanhoitaja (amk)
Kuulokeskus, silmä-korvasairaala, HUS

Kuulon kuntoutus murroksessa

Valtakunnalliset audiologian päivät järjestettiin 7.–8.4.2016 Oulussa, Teknopoliksessa. Järjestäjinä olivat Oulun yliopistollisen sairaalan Kuulokeskus ja Suomen audiologian yhdistys ry (SAY ry).

Kouluspäivien aiheet ja kaantuivat karkeasti ottaen neljään osa-alueeseen: lasten audiologiaan, kuulokojesovituksen kehittämiseen, kognitioon ja kuuloon sekä kuntoutusohjaukseen.

Oulun päivät olivat hyvin onnistuneet. Ohjelma oli runsas ja tietoa saatiin kotiin viemiseksi julkaisun täydeltä ja ylikin. Muutaman päivän sulattelun ja aktiivisen keskinäisen sähköpostiviestittelyn jälkeen suuret teemat alkoivat hahmottua ja mielessämme heräsi kysymyksiä kuulon kuntoutuksen tämän hetkisestä tilasta ja tulevaisuudesta.

Kuulon kuntoutuksen tarpeen odotettavissa oleva kasvu

Oulun yliopistollisen sairaalan audiologi, LT, **Jaakko Laitakari** arvioi kojekuntoutuksen tarpeen kasvua lähitulevaisuudessa. Hänen mukaansa viiden vuoden kuluttua se aikuisväestön ikäryhmä, jossa tyypillisesti sovitetaan ensikojeet, on puolet suurempi kuin tällä hetkellä. LL **Paulus Tokolan** esityksen mukaan kuulon kuntoutukseen, niin Oulussa kuin muuallakin Suomessa, hakeudutaan yleisimmin yli 65 vuoden iässä. Audiologian päivillä esitettiin aiheellisesti kysymys, kuinka kuulon kuntoutuksen resurssit saadaan jatkossa riittämään?

Jo nyt resurssipula on todellisuutta: töitä on enemmän kuin tekijöitä. Me audionomit olemme pieni ammattikunta, emmekä suinkaan yksin vastuussa kuulokojekuntoutuksen kokonaisuudesta. Kuitenkin kaikki kuulokojeen käyttäjät ovat

jossain vaiheessa jonkun meistä tavanneet.

Yhtä selvää ratkaisua resurssien riittämiseksi kuulonkuntoutuksen kasvavaan tarpeeseen ei Oulun päivillä esitetty. Monin paikoin on käytössä kuntoutuspalvelujen ulkoistaminen julkiselta toimijalta ostopalveluina yksityisille toimijoille. Laitakarin esityksen mukaan tässä on monia haasteita liittyen tiedonkeruuseen, tilastointiin sekä laadun ja vaikuttavuuden seurantaan. Keskustelussa yhdeksi keinoksi nousi esille yhteistyön kehittäminen perusterveydenhuollon ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Resurssihaaste on yhteinen ja yhteistä näkemystä kaivataan. Toivottavasti myös ratkaisut löydetään yhteisen toiminnan avulla.

Kuulokojesovituksen varmentaminen

Kojesovituksen onnistumisen varmentamiseen on asetettu suuntaviivoja kuulonhuollon standardissa (SFS-EN 15927, 2010). Siinä esitellään useampia kojiesovituksen varmentamisen vaihtoehtoja. Näistä kahdella, kyselylomakkeita ja REM-mittausta, käsiteltiin audiologian päivien ohjelmassa tarkemmin.

Oululaisen LL **Mikko Yliaskan** esityksen mukaan kyselylomakkeita kojiesovituksen varmentamiseen ja seurantaan on tarjolla useampia. Osa kyselylomakkeista on juuri kuulokojekuntoutuksen arviointiin suunniteltuja ja osa yleisiä elämänlaatumittareita, joiden käyttö perustuu siihen, että onnistuneella kuntoutuksella nostetaan myös kuntoutujan elämänlaatua. Osa kyselylomakkeista soveltuisi hyvin myös

kuulokojekuntoutuksen esitietolomakkeeksi, esim. HHIE-S (Hearing Handicap Inventory for the Elderly Short Version), APHAB (Abbreviated Profile of Hearing Aid Benefit) sekä haastattelututkimuksenakin käytetty GHAB (Glasgow Hearing Aid Benefit Profile).

Australialainen audiologi **Graham O'Meagher** esitti luennossaan vielä yhden seurantaan soveltuvan lomakkeen: COSI (Client Oriented Scale of Improvement). Lomakkeiden kysymykset koskevat erilaisissa kuuntelutilanteissa pärjäämistä ja kuulovian aiheuttamia emotionaalisia ja sosiaalisia vaikutuksia. Kun lomake täytetään esitietovaiheessa, se kuvaa tilannetta ennen kojeen saamista. Parin kuukauden jälkeen, kuntoutuspolun kolmannella käyntikeralla kotikokeilun jälkeen, täytetty lomake kuvaa jo kojiesovituksen hyötyä. Ennen ja jälkeen kojiesovituksen annettuja vastauksia vertaamalla pystytään varmistamaan kojeen antamaa hyötyä dokumentoidusti.

Olisi hyvä sopia valtakunnallisesti yhteisen lomakkeen käyttöönotosta kojiesovituksen varmistamisessa. Tämä mahdollistaisi tulosten vertailun kansallisesti sekä parantaisi kuntoutujien saaman hoidon tasalaatuisuutta.

Päivien päätteeksi O'Meagher kertoi Australian kuulon kuntoutuksesta ja kojiesovituksen varmentamisesta. Australiassa luonnollisena osana kuulonkuntoutusta käytetään kuntoutuksen vaikuttavuuskyselylomaketta (COSI) ja kuulokojeen todellisen antoäänänen mittausta eli REM-mittausta (Real Ear Measurement). REM-mittaukses-

Linkit kokesovitukselta varmentaviin kyselylomakkeisiin:

- COSI:** www.nal.gov.au/pdf/COSI-Questionnaire.pdf
APHAB: harlmemphis.org/files/4013/4618/0943/SUOMI.pdf
GHAB: studentacademyofaudiology.com/sites/default/files/journal/JAAA_10_02_03.pdf
HHIE-S: www.ouhsc.edu/geriatricmedicine/education/hearing%20loss/HEARINGHHIEs.htm

Audiologian päivät järjestettiin Oulun Technopoliksessa.

sa kuntoutujan korvakäytävään, tärkykalvon lähelle, asetetaan ohut silikoninen mikrofonin jatkeletku (myös mittausletku tai sondiletku). Kuulokojeen ollessa korvassa kojeen tuottaman todellinen vahvistus mitataan mittalaitteiston tuottamien signaalien avulla. REM-mittauksella pystytään todentamaan kuulokojeen tuottama vahvistus objektiivisesti ja yksilöllisesti. Sen avulla tuotettu vahvistuskäyrä on näyttöön perustuva lähtökohta vuorovaikutteiselle, potilaan oman kuulemiskokemuksen huomioonottavalle, hienosäädölle. O'Meagher esitti todellisen antoäänien mittauksen luonnollisena ja kiinteänä osana Australian kansallista kuulokojekuntoutusta. REM-mittaus luontevana ja kiinteänä osana kojekuntoutusta on ehdottomasti

tavoittelemisen arvoinen asia myös meillä Suomessa.

Audionomitapaaminen

Oulussa 7.4.2016

Koulutuspäivät tarjoavat mahdollisuuden uuteen tietoon ja parhaassa tapauksessa ohjaavat hankkimaan tietoa lisää. Näin oli tälläkin kertaa. Asiapitoisten ja ajankoh-taisten luentojen lisäksi koulutuspäivillä on iso merkitys myös kollegojen ja muiden kuulokuntoutuksen ammattiryhmien edustajien tapaamisella. Tapaamiset tarjoavat mahdollisuuden moniammatilliseen keskusteluun ja tätä kautta innovaatioiden syntyy.

Ensimmäistä kertaa audionomiyhdistyksen historiassa järjestimme erityises-

ti audionomeille suunnatun tapaamisen. Osallistujia oli 21, seuraavalla kerralla toivottavasti vielä enemmän. Vaihdoin kuulumisia ja vertailimme tapojamme toimia erilaisissa ammatillisissa tilanteissa.

Yhteiseksi toiveeksi audionomien keskusteluissa nousi käytäntöjen yhtenäistäminen. Esimerkkeinä kehitettävistä teemoista on jo esiin nostettu kuulokokesovituksen varmentaminen sekä audionomien kirjaamisen yhteinen malli. Kuulonhuollon standardin (SFS-EN 15927, 2010) ja SAY:n audiometrinen tutkimusten suorittamis-suositusten lisäksi audionomeilla ei ole kansallisia yhteisiä suuntaviivoja määriteltyinä.

Koulutuspäivillä saatu tieto, ideat ja alan uudet tuulet olisi hyvä saada viedyksi jokaisen työpaikalle, aina johdolle asti. Näin pystymme kehittämään alaamme ja ehkä seuraavilla päivillä voimme jo kokoon-tua miettimään yhtenäisiä suuntaviivoja. On tärkeää, että asiakkaidemme saama kuulon kuntoutus valtakunnallisesti perustuu näyttöön ja yhdessä määriteltyihin parhaisiin käytäntöihin ja on yhtä laadukasta ja tavoitteellista joka puolella Suomea.